

Bir Mimarlık Pratiği Ya Da Bir Çoklu Yaşam Öyküsü Olarak DS (*)

Atilla Yücel, Prof. Dr.

YEM yayını olarak kalın, bez ciltli kapağı içinde yayımlanan “Atipik Bir Mimarlık Pratiği olarak DS: Kır Resminden Peyzaja / Belgelemeden Korumaya” başlıklı kitap yalnızca içerdiği meslek deneyimleri açısından değil, yayın olarak “a-tipik” bir duruşun ürünü. Editörün, DS Mimarlık’ın iki üyesi ile uzun bir süre boyunca gerçekleştirdiği titiz ve sabırlı çalışmanın ürünü olan kitap alışla gelen mimarlık yayınları formatlarının hayli dışında kalıyor: “İçeriğe dair” başlıklı kısa ön yazıda da belirtildiği gibi bu ne salt bir tasarımcı portfolyosu, ne bir (ya da birkaç) yaşama dayalı anı kitabı, ne de bir seyir defteri. Hepsini bir ölçüde içeriyor

ve birinin izleği devam ederken oradan uzaklaşıp bir başka güzergâh izlenmeye başlıyor. Ama bunu yaparken yaşam öyküleri ile tasarımlar, düşünce ile anı hayli ince kurgulandığı için okundukça kavranan bir sarmal olarak kendi üstünde dolanıyor. Bu yapısıyla kitapta aktarılan deneyim öyküsü anlatım açısından bende Barok bir füğ izlenimi uyandırdı; Deniz Aslan deneyiminde örneklenen peyzaj dünyasının yumuşaklığı ve görsel anlamda kendi iç çeşitlendirmelerini içermesi de bu Barok izlenimi desteklemiş olabilir, tasarımların kendisi Barok olmasa bile. Kitaptaki tek net ayırım iki aktörün: Deniz ve Sevim Aslan’ın DS pratiği içindeki birbirinden ayrılmış rol ve alanlarının yayının kurgusunda da açıkça ifade bulmuş olması. Bu farklılaşma ve ikili yapı da aynı kurumsal kimliği paylaşan iki özerk etkinlik dünyasının aynı yayında yansımaları olarak pek tipik bir kurgu değil.

Kitap içeriğini oluşturan meslek deneyiminin a-tipik oluşu ise sanırım birden çok nedene bağlı. Bir kez bu tek yayında birleşmiş iki farklı deneyim öz ve ağırlık itibarı ile mimarlık alanının merkezine değil çevresine odaklanmış durumda. Gerçi ikilinin ve özellikle Deniz Aslan’ın proje sürecini doğrudan üslendiği mimari tasarımlar da var ancak bunların yoğunluğu Deniz Aslan’ın peyzaj tasarımcısı, Sevim Aslan’ın ise ölçme ekibi yöneticisi olarak katıldıkları, başka müelliflerin tasarladıkları mimarlık ve restorasyon projelerine oranla ikincil; kitabın başlığı da bunu vurguluyor. Böylece bir peyzaj tasarımcısı - mimar ile bir ölçüm uzmanı - mimarın oluşturdukları, içinde (birbirinden çok farklı meşrep ve mecalarda olan ve ürün veren) başka mimarların tasarımlarının ağırlıklı olduğu bir mesleki deneyim, tek bir cildin ve 30 yılın içeriğini oluşturuyor. Bu gerçekten hiç de tipik olmayan bir durum.

Bu özellik editör ile iki mimarın söyleşisine dayanan metin boyunca aktarılan deneyimin çok sayıda başka aktör ve öykü ile kesişmesine olanak veriyor. Turgut Cansever, Cengiz Bektaş, Tuncay Çavdar, Han Tümertekin, Murat Tabanlıoğlu, Gökhan Avcıoğlu ve farklı kuşaklara, farklı anlayışlara sahip daha birçok başka mimar ve yaptıkları tasarımlar Deniz ve Sevim Aslan’ın kendi alanlarında katkı verdikleri farklı büyüklükte projeler vesilesi ile gündeme geliyor, aktarılıyor, tartışılıyor. Bu geniş tasarımcılar yelpazesi içinde daha genç kuşaktan mimarların projeleri ve mimari karar süreci onlarla birlikte geliştirilen projeler ya da mimari iddia içermeyen tasarımcı ve uygulamacıların

Türkçüoğlu (Boru)
Mimarlar
Türkçüoğlu / Boru
1. mimarlar
Türkçüoğlu / Boru
Peyzaj mimarı DS

Arac. 4000 m² alan
Borcu alanı
2000 m² alan
Arac. 4000 m² alan
2000 m² alan

Daha önceki sayılarda farklı birer kez görünmüş, ama o görünüşler yine kuramsal değildi. Four Seasons ile kuramsal görünüşler, Sınır Kaldırımla buluştuğumuz ilk işti. Eski bir dağ, çarşılar ve iş de çok genç bir işti. Bu proje (kimi de çok iyi hatırlar). Bilgiye ulaştığımız en detaylı sınırlı ama bilgisiyle düşünceyle hala çok büyük bir başarıydı. Sınır Kaldırımla buluştuğumuz ilk işti. Eski bir dağ, çarşılar ve iş de çok genç bir işti. Bu proje (kimi de çok iyi hatırlar). Bilgiye ulaştığımız en detaylı sınırlı ama bilgisiyle düşünceyle hala çok büyük bir başarıydı.

© 2012 DS. Bu yayıncıya ait olan tüm hakları saklıdır. Bütün hakları saklıdır. Bu yayıncıya ait olan tüm hakları saklıdır. Bütün hakları saklıdır. Bu yayıncıya ait olan tüm hakları saklıdır.

sorumluluğunda gerçekleşen ortamlara verilen katkılar da var. Dolayısıyla aktarılan mesleki deneyim Türkiye'nin son 30 yıllık mimari ve çevre gelişimi ve bu gelişimin farklı kesitleri için de bir tanıklık görevi üsleniyor.

Turgut Cansever bu tanıklıklar içinde her iki mimar için de ortak bir referans ve başlangıç noktası: çıraklık, öğreti, tasarıma katkı olarak; buna sonra başka adlar ekleniyor, ekleniyor. Deniz Aslan için peyzaj tasarımcısı (ve akrabası) Günel Akdoğan, Sevim Aslan için Metin Ahunbay, Gülsün Tanyeli ve restoratörler, arkeologlar bu etkileşime katılıyor. Her ikisinin ve özellikle Deniz Aslan'ın aktarımlarında bu adlardan başlayarak peyzaj tasarımı ya da restorasyon dünyasının başka adları ve onlar üstünden bu disiplinlerin ülkedeki gelişimi, sorunları, sorunsalları da metnin sarmalına katılıyor. Buna yine özellikle Deniz Aslan'ın öğretim üyeliği yaşamına bağlı akademik toplum tanıklığı da eklenince ortaya gerçekten kapsamlı bir yakın dönem mimarlık ortamı öyküsü çıkıyor. Bu öykü kitapta salt aktarımcı değil, büyük ölçüde değerlendirmeci ve eleştirel bir bakışla aktarılmış. Metin yer yer bir öz yaşam ve seyir defteri kimliğini aşır kuramsal boyutu olan bir eleştirel değerlendirme niteliği kazanıyor. Doğa, malzeme, tarihsel varlığın kimliği, eğitim ve bilginin aktarımı, teknikler, organizasyon bu kuramsal değerlendirmenin merceği altına yatırılan alanlar. Bu hem uygulama hem de akademik ortamı içeriyor. Tasarım ve uygulama sürecine katkı verilen büyük

ölçekli projeler bu değerlendirmeye organizasyon ve ölçek boyutlarını da katmayı olanaklı kılıyor.

Kitabın kurgusuna dönersek bu noktada aktarılan önemli adlara ve verilen konu başlıklarına cildin sonunda bir biyografik dizin olarak yer verilmesi sanırım öncelikle editör adına bir incelik ve özenin işareti: hem anılan kişilere, hem okura gösterilen bir saygının göstergesi. Bu titizlik ve sistematik dikkati bütün yayının biçim ve standartlarında görmek olanaklı.

Kitabın yukarıdaki sistematik ve biçimsel özenin yanısıra belirtilmesi gereken bir başka özelliği bu hacimli yayının içerdiği çok sayıda renkli el eskizleri ve çizimlerin grafik tadı ile ilgili. Yansıtılan iki farklı disiplin: peyzaj ve ölçme kendi dünyalarının dillerini renkli bir ifade dünyasında konuşuyor. Sözel aktarımın deneyimlemeye dayanan ifadesi ile birleşince bu "varoluşsal" anlatım etkileyici ve ikna edici bir sıcaklık kazanıyor. El çizimleri özellikle peyzaj tasarımı açısından, kimi tecimsel amaçlı mimari projeler için yapılmış tasarımları aktaran fotoğraflarda, mimarlığın sıradanlığının peyzaj tasarımının değerini boğmasını da dengeleyen bir kalite ögesi. Bu çizimlerden bazılarının sayfa aralarına konmuş ayrı basım sayfalarda da sürmesi, bu sayfaların kitaptan ayrı saklanma olanağının tanınması yine okur adına gösterilmiş bir başka zarafet örneği.

Kitabı birkaç kez gözden geçirip bu renkli el çizimlerini, niyetlenen ve gerçekleşen görünümeleri, yaşanan düş kırıklıklarını ve sevinç öğelerini, titiz aletli ölçümlerle modellenen karmaşık

ve ayrıntılı varlıkları ve bunların grafik ifadelerini görünce aktarılan işin özüne ilişkin çelişkili bir durumun da ortaya çıktığı kanısındayım. Peyzaj değişken, canlı bir olgu; ölçüm yalnızca kayıta var olan, müdahale sonucunda gerçekliğini yansıttığı durum yine değişen, işlemci bir teknik araç. Çok özenli ve duyarlı bir doğa düzenlemesi yalnızca niteliksiz bir mimari çevreyi ehilleştirmek için yapılabilir ve yarı kolayca yok edilebilir; büyük bir titizlikle yapılan ölçüm ve kayıtlar yanlış bir restorasyon sonucunda etkisini yitirebilir; unutulur. Mimarlığın tektonik varlığının ve ona bağlı göreceli kalıcılığının yanında bu geçicilik, yapılan işin özü hakkında felsefi bir sorgulamayı kaçınılmaz kılıyor. Nitekim Deniz Aslan söyleşinin sonuna doğru belki salt bu konuda değil, ama hem mimarlığın gidişatı, hem DS olarak giderek eksiksiz bir profesyonellik içinde yürütmeye çalıştıkları kendi işleri konusunda felsefi bir sorgulamaya gidiyor. Benzer bir varoluşsal bakışla ileri kapitalist toplumda mimarlık, organizasyon, ölçek, "aşırı tasarım" gibi sorunların anlamını kendi yaşam felsefeleri içinde sorguluyor.

Bütün bu sorunlara değinen, bunları kişisel meslek deneyimlerine bağlı çoklu öyküler üstünden aktaran metinler olsun, onlara eşlik eden zengin görsel malzeme olsun, bu a-tipik yayına ve içeriğine Türkiye mimarlık dünyasının özenli bir belgesi olarak kitaplıkların değerli bir köşesine yerleştirme hakkını veriyor.

* Pelin Derviş, editör, "Atipik Bir Mimarlık Pratiği olarak DS: Kır Resminden Peyzaja / Belgelemeden Korumaya", YEM Yayın, İstanbul, 2016.